

Εργαστήρια Δεξιοτήτων:
Ενδιαφέρονται και ενεργώ, κοινωνική
συναίσθηση και ευθύνη

«Η συνεργασία στο Νηπιαγωγείο»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΣΧΟΛΕΙΟ	1/θέσιο Νηπιαγωγείο Μακρυωτίκων Πυλάρου	ΤΜΗΜΑ: ΒΑΣΙΚΟ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ	ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ: 2023 - 2024
Θεματική	Ενδιαφέρονται και Ενεργώ – Κοινωνική συναίσθηση και ευθύνη	Υποθεματική	Συμπερίληψη: Αλληλοσεβασμός, Διαφορετικότητα
ΒΑΘΜΙΑΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Νηπιαγωγείο		
Τίτλος	«ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ»		

Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου	<p>Δεξιότητες μάθησης 21ου αιώνα (4cs):</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Επικοινωνία (Communication), ✚ Κριτική σκέψη (Critical thinking), ✚ Συνεργασία (Collaboration) <p>Δεξιότητες Ζωής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ κοινωνικές δεξιότητες/ ενσυναίσθηση ✚ προσαρμοστικότητα ✚ υπευθυνότητα ✚ πρωτοβουλία <p>Δεξιότητες του νου:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Στρατηγική σκέψη ✚ Επίλυση προβλημάτων ✚ Μελέτη περιπτώσεων ✚ Κατασκευές
Λίγα λόγια για το εργαστήριο	

Το παρόν πρόγραμμα εντάσσεται στον κύκλο «Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ: Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη», πιο συγκεκριμένα στην επιμέρους θεματική ενότητα της προώθησης του αλληλοσεβασμού και της συνεργασίας και απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες νηπιαγωγείου.

Σκοπός του προγράμματος είναι να προωθήσει την έννοια της συνεργασίας στο νηπιαγωγείο. Στόχοι είναι τα παιδιά να συνεργαστούν με δραστηριότητες ανά ζεύγη, μικρές ή μεγαλύτερες ομάδες προκειμένου να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας.

Στα εργαστήρια μέσα από ποικίλες δραστηριότητες αξιοποιούνται τεχνικές θεάτρου, δραματοποίηση, φύλλα εργασίας, κατασκευές, εικόνες και θεατρικό παιχνίδι. Το εργαστήριο ξεκινά με εισαγωγικά παιχνίδια για την προθέρμανση και τη συγκρότηση ομάδας, παρουσίαση και συμφωνία για το στόχο του εργαστηρίου, τη μεθοδολογία και τη δεοντολογία του. Ακολουθούν δραστηριότητες ανίχνευσης, διδασκαλίας, εμπέδωσης αξιολόγησης και μεταγνώσης.

Το κάθε εργαστήριο προτείνεται για μια διδακτική ώρα στο νηπιαγωγείο (45 λεπτά στο πρωινό τμήμα ή 40 λεπτά στο ολόημερο).

Οι στόχοι του προγράμματος προσδιορίζονται βάσει των Δεξιοτήτων του 21ου αιώνα και πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με τις εξής κατηγορίες: Δεξιότητες Μάθησης, Δεξιότητες Ζωής, Δεξιότητες του Νού και Δεξιότητες της Τεχνολογίας και της Επιστήμης. Στα προτεινόμενα εργαστήρια δίνεται κυρίως έμφαση στην ανάπτυξη Δεξιοτήτων Μάθησης και πιο συγκεκριμένα Δεξιοτήτων Επικοινωνίας Κριτικής σκέψης και Συνεργασίας στην Ανάπτυξη Δεξιοτήτων Κοινωνικής Ζωής: Κοινωνικές Δεξιότητες, Ενσυναίσθηση Προσαρμοστικότητα, Υπευθυνότητα και Πρωτοβουλία και στις Δεξιότητες του Νου Στρατηγική Σκέψη Επίλυση Προβλημάτων Μελέτη Περιπτώσεων και Κατασκευές.

Στα επτά εργαστήρια του συγκεκριμένου προγράμματος προτείνονται δραστηριότητες από τις εξής κατηγορίες:

- Δραστηριότητες γνωριμίας και συγκρότησης ομάδας
- Συμβόλαιο Ομάδας
- Οργανωμένες δραστηριότητες για το νηπιαγωγείο
- Αξιοποίηση διαφόρων μορφών τέχνης
- Φύλλα εργασίας που αξιοποιούν πίνακες ζωγραφικής και τις Ρουτίνες Σκέψης μέσω των ροών μαθησιακών δραστηριοτήτων. Στόχος των συγκεκριμένων φύλλων εργασιών είναι να συσχετιστεί το περιεχόμενο των έργων τέχνης

με το περιεχόμενο του θέματος των εργαστηρίων, ώστε να αναπτυχθεί η κριτική ικανότητα, η κριτική σκέψη, να αξιοποιηθεί η τέχνη στη διαδικασία της παρατήρησης, και να υποκινηθεί η σκέψη και το συναίσθημα.

- Φύλλα αξιολόγησης σύμφωνα με βάση την περιγραφική αξιολόγηση και το Portfolio

Συνοπτικά, τα εργαστήρια έχουν την ακόλουθη δομή:

1ο εργαστήριο: Δημιουργία ομάδας

2ο εργαστήριο: Συμβόλαιο της ομάδας

3ο εργαστήριο: Ανίχνευση, εισαγωγή, προετοιμασία

4ο εργαστήριο: Ικανότητα επικοινωνίας

5ο εργαστήριο: Συνεργασία σε ομάδες

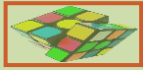
6ο εργαστήριο: Ενσυναίσθηση – επίλυση συγκρούσεων

7ο εργαστήριο: Δραστηριότητες αξιολόγησης, τελικές ιδέες παιδιών

ΠΗΓΕΣ

Μαντζουράτου, Β., *Συνεργασία στο νηπιαγωγείο*. Ανακτήθηκε από

<http://iep.edu.gr/>

Ενδεικτικές δραστηριότητες

1^ο εργαστήριο: «Ας γνωριστούμε παίζοντας»

Μουσική και...ΣΤΟΠ! Μόλις η μουσική ξανά αρχίσει «κινούμαι στο ένα πόδι» ...ΣΤΟΠ... «κινούμαι με τα πόδια λυγισμένα» ΣΤΟΠ «κινούμαι βιαστικά... ΣΤΟΠ ...νυσταγμένα... ΣΤΟΠ..φοβισμένα.....» κ.ο.κ. ΣΤΟΠ «τώρα κινούμαι όπως θέλω εγώ και παρατηρώ την κίνηση των άλλων γύρω μου παρατηρώ με ποιου συμμαθητή μου την κίνηση ταιριάζει η δική μου κίνηση και στο επόμενο ΣΤΟΠ γίναμε ζευγάρι» Μένουν όλοι ακίνητοι, έπειτα ο/η νηπιαγωγός αγγίζει κάποιο ζευγάρι και του λέει να μας συστηθεί από κοινού δηλαδή να πούνε τα ονόματά τους και οι δύο αλλά μοιράζοντας τις λέξεις π.χ. ο Α λέει Με Β λέει λένε ο Α λέει Μαρία ο Β λέει και ο Α λέει εμένα ο Β λέει με ο Α λένε και ο Β λέει Γιώργο ο Α λέει και Β λέει μου ο Α λέει αρέσει ο Β λέει το ο Α λέει κόκκινο. Επανάληψη όλη η ομάδα. Όλοι να πουν όλοι να κάνουν. ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ: ενδιαμέσα να υπάρξει έντονη μουσική και κίνηση.

2^ο εργαστήριο «Φτιάχνουμε τους κανόνες της ομάδας»

Στην Ολομέλεια συζητάμε τους κανόνες καλής λειτουργίας της ομάδας μας, κάνουμε μία συζήτηση με τη μορφή ιδεοθυελλας (brainstorming) και ζητάμε από τα παιδιά να προτείνουν κανόνες.

Στη συνέχεια κάθε παιδί αποφασίζει ποιον κανόνα θα ασχοληθεί και τους ζητούμε να σχεδιάσουν τον κανόνα που έχουν επιλέξει -φροντίζοντας να καλυφθούν και να σχεδιαστούν όλοι οι κανόνες που έχουν συζητηθεί και συμφωνηθεί στην Ολομέλεια. Όση ώρα τα παιδιά σχεδιάζουν στα post-it, παράλληλα, ο/η νηπιαγωγός -έχοντας καταγράψει τους κανόνες που συμφωνήθηκαν στην Ολομέλεια- τους δακτυλογραφεί στον υπολογιστή, τους εκτυπώνει και τους κόβει σε μικρή διάσταση έτσι ώστε, να τους κολλήσει ως υπότιτλους στα αντίστοιχα post-it των παιδιών στο «Νηπιαγωγείο μας».

3^ο εργαστήριο: «Ανίχνευση αρχικών ιδεών»

Στον ελεύθερο χώρο έχουν τοποθετηθεί αραιά απλωμένα παντού πράσινα χαρτιά Α4 και πάνω σε κάθε χαρτί έχει τοποθετηθεί μία μολυβοθήκη με διάφορους μαρκαδόρους. Τα χαρτιά και οι μολυβοθήκες είναι τόσα όσα και τα παιδιά της τάξης. Ο/η νηπιαγωγός με τη βοήθεια ενός ταμπουρίνου ή με τα δύο ξυλάκια δίνει διάφορους ρυθμούς για περπατήματα στα παιδιά. Η οδηγία είναι κάθε παιδί να κινείται μόνο του διατηρώντας τη σιωπή του περνώντας ανάμεσα από τα απλωμένα στο πάτωμα χαρτιά ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΤΑ ΠΑΤΑΕΙ και ανάμεσα από τους άλλους. Κατά τη διάρκεια της κίνησής του δε πρέπει να αγγίζει ούτε να μιλά στους άλλους.

Ο ρυθμός που δίνει με το μουσικό όργανο ο/η νηπιαγωγός στην αρχή είναι σταθερός για βαδίσμα, χωρίς καμία εναλλαγή. Τα παιδιά προσπαθούν να περνούν από άλλους καλύπτοντας όλες τις πιθανές διαδρομές στο χώρο της αίθουσας. Όταν τα παιδιά καταφέρουν να συγκεντρωθούν και αποκτήσουν έναν καλό ρυθμό βαδίσματος τηρώντας όλες τις οδηγίες (συγκέντρωση, κίνηση σε όλο το χώρο της αίθουσας, μη επικοινωνία με τους γύρω), ο/η νηπιαγωγός δοκιμάζει και διαφορετικούς ρυθμούς με το μουσικό όργανο καθώς και σταματήματα- παύσεις αυτών. Η διατήρηση της παύσης του ρυθμού διαρκεί περίπου 5 δευτερόλεπτα κατά τα οποία δεν πρέπει να ακούγονται ούτε τα παιδιά –όσο γίνεται. Επιδιώκεται η συγκέντρωσή τους. Ακολουθούν εναλλαγές ρυθμού. Σε κάθε παύση σταματούν κ.ο.κ. Οι ρυθμοί εναλλάσσονται γρήγορα.

Όταν ολοκληρωθεί η αυτή η φάση (υπολογίζονται 5 λεπτά), στο τελευταίο σταμάτημα της μουσικής κάθε παιδί επιλέγει σε ποιο πράσινο χαρτί θα σταθεί και κάθεται δίπλα στο χαρτί. Ζητάμε από τα παιδιά να μας ζωγραφίσουν ό,τι τους έρχεται στο μυαλό όταν ακούνε τη λέξη συνεργασία. Προβλέπουμε 10 λεπτά για αυτή τη δραστηριότητα ή αλλιώς όσο χρόνο χρειαστούν για να ολοκληρώσουν όλα τα παιδιά. Ακολουθεί συζήτηση ατομικά με τον/την νηπιαγωγό. Τα παιδιά πρέπει να πουν και να εξηγήσουν στον/στην νηπιαγωγό τι έχουν φτιάξει και τι τους έρχεται στο μυαλό με τη λέξη συνεργασία μυστικά χωρίς να ακούσουν τα άλλα παιδιά «στο αυτί» της κυρίας/ του κυρίου.

4ο εργαστήριο «Δικανότητες επικοινωνίας»

Οι μαθητές/-τριες έχουν χωριστεί σε δύο ομάδες επιλέγοντας εάν θέλουν να είναι στην ομάδα των εξωγήινων ή στην ομάδα των ανθρώπων/γήινων.

Ξεκινάμε λοιπόν μέσα σε μία σύμβαση και λέμε στα παιδιά ότι: «έχουνε έρθει κάποιοι ωραίοι και γλυκούληδες εξωγήινοι στο σχολείο μας σήμερα με χαρά να μας γνωρίσουν και έχουν πάρα πολλά και ωραία και ενδιαφέρονται πράγματα να μας πουν για τον πλανήτη και τα μέρη που ζούνε. Δυστυχώς όμως δεν μπορούν να μιλήσουν στη δική μας γλώσσα και θα χρειαστούν κάποιον μεταφραστή».

Σε αυτό το σημείο χωρίζουμε τα παιδιά ανά ζεύγη. Πρέπει να είναι ένας εξωγήινος και ένας γήινος μεταφραστής σε κάθε ζευγάρι. Μπορούν τα παιδιά να χωριστούν με δική τους επιλογή ή εάν θεωρούμε ότι είναι πολύ έντονο το φαινόμενο του να πηγαίνουν όλοι με τους φίλους ή με τους οικείους τους μπορεί ο/η νηπιαγωγός να μοιράσει εκείνη ή εκείνος τα ζευγάρια προκειμένου να δώσει την ευκαιρία και τη δυνατότητα και σε άλλα παιδιά να συνεργαστούν μεταξύ του.

Έχουμε διαμορφώσει έναν ωραίο χώρο με ένα κόκκινο μεγάλο πανί (προαιρετικό είναι αυτό) όπου ο γήινος καλωσορίζει τον εξωγήινο και αρχίζει η δράση. Η οδηγία είναι ότι ο εξωγήινος μιλά σε μία γλώσσα ακαταλαβίστικη (αυτοσχεδιάζοντας φυσικά) και λέει μία ή δύο προτάσεις, κάνει παύση δίνοντας χρόνο στον γήινο μεταφραστή του να μεταφράσει στο κοινό όσα έχει ακούσει από τον εξωγήινο. Επισημαίνεται ότι η δραστηριότητα έχει ελεύθερο αυτοσχεδιασμό και τα παιδιά χρειάζεται να αυτοσχεδιάζουν χωρίς να νιώθουν ότι φιλτράρονται ή κρίνονται από τους άλλους όσα λένε. Μπορεί και αυτά που λένε να μην έχουν ειρμό ή λογική σειρά. Αρκεί να καταφέρουν ένα ικανοποιητικό βαθμό συνεργασίας τα ζευγάρια.

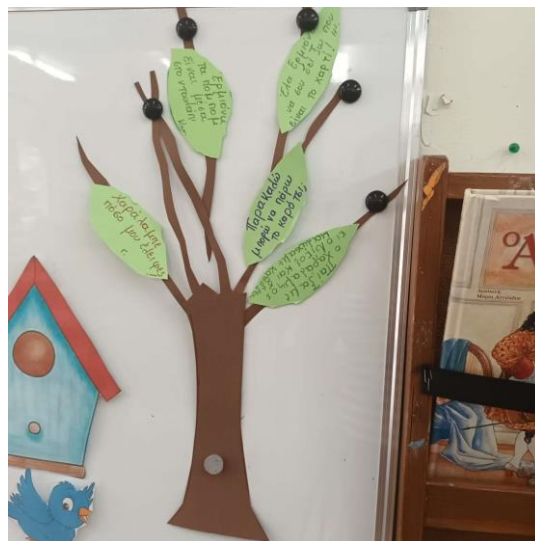
5ο εργαστήριο: «Συνεργασία σε ομάδες»

Τα παιδιά χωρίζονται σε 2 ομάδες. Τα παιδιά πρέπει να αναποδογυρίζουν τους κώνους και να τοποθετήσουν στην κορυφή το μπαλάκι που θα βρουν μέσα σε αυτό. Επίσης θα πρέπει να πιάσουν το μπαλάκι που βρίσκεται στην κορυφή του λευκού κώνου που βρίσκεται στο τέλος της διαδρομής. Όποιος πάρει πρώτος το μπαλάκι του λευκού κώνου κερδίζει η ομάδα του.

6^ο εργαστήριο: Απόκτηση ενσυναίσθησης και επίλυση συγκρούσεων

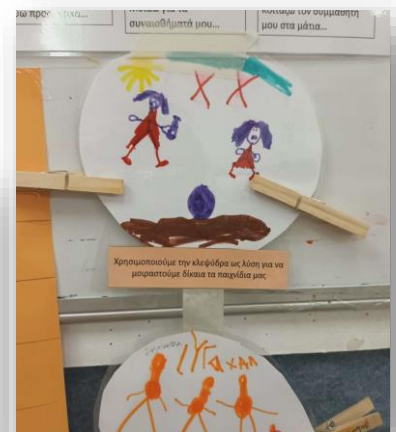
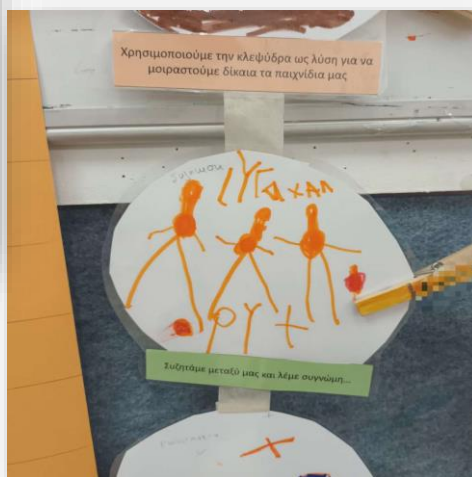
1^η δραστηριότητα: Διαβάσαμε το παραμύθι: «το δέντρο που έδινε». Συζητήσαμε στην ολομέλεια για το θέμα της φιλίας και της χαράς που προσφέρει. Κατ' επέκταση μιλήσαμε για την συνεργασία η οποία είναι απαραίτητη για την επίτευξη ενός στόχου. Η συνεργασία και η φιλία όμως επιτυγχάνονται μέσα από την ευγένεια. Έτσι σκεφτήκαμε ευγενικές προτάσεις, λέξεις και φράσεις, τις οποίες καταγράψαμε. Έπειτα δημιουργήσαμε το δέντρο της συνεργασίας και της φιλίας το οποίο σε κάθε του φύλλο έχει γραμμένες τις ευγενικές λέξεις, προτάσεις ή φράσεις που πρέπει να χρησιμοποιούμε στην καθημερινότητά μας. Κάθε φορά που θα χρησιμοποιούμε και κάποια καινούρια ευγενική φράση θα την καταγράφουμε στα «φύλλα» και θα την κολλάμε στο δέντρο. Στόχος είναι το δέντρο μας να γίνει πολύ φουντωτό...

2^η δραστηριότητα: δείχνουμε στο προτζέκτορα μια εικόνα από δύο παιδιά που διαπληκτίζονται καθώς θέλουν και τα δύο την ίδια κούκλα. Μέσα από τη ρουτίνα «Βλέπω – σκέφτομαι – αναρωτιέμαι» οδηγούμε τα παιδιά σε μια συζήτηση. Αρχικά ζητάμε από τα παιδιά να μας περιγράψουν την εικόνα. Έπειτα να σκεφτούν ως προς αυτήν και στο τέλος να εκφράσουν απορίες κ.α. Οι σκέψεις τους καταγράφονται σε ειδικά διαμορφωμένο φύλλο. Καθ' όλη τη διάρκεια της συζήτησης η νηπιαγωγός θέτει ρωτήσεις στα παιδιά που ενεργοποιούν τις σκέψεις τους.

3^η δραστηριότητα: αφού ολοκληρώσουμε τη συζήτηση που ξεκινήσαμε με την προηγούμενη δραστηριότητα ζητάμε από τα παιδιά να σκεφτούν με ποιους άλλους τρόπους θα μπορούσαν τα κορίτσια της εικόνας να λύσουν την προστριβή. Οι σκέψεις των παιδιών καταγράφονται και μετά αναλαμβάνουν να τις αποτυπώσουν στο χαρτί. Οι ζωγραφιές των παιδιών χρησιμοποιούνται για να δημιουργήσουμε ένα εργαλείο με το οποίο θα λύνουμε τις συγκρούσεις που συμβαίνουν στην καθημερινότητά μας, όπως φαίνεται στις παρακάτω εικόνες.

7^ο εργαστήριο: «Η τελική μου ιδέα στο αυτί»

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των 3 ατόμων. Στο πάτωμα έχουμε οριοθετήσει το χώρο ένα σχοινάκι ώστε να δείξουμε τις όχθες του ποταμού (βλ. εικόνα). Η κάθε ομάδα έχει από 2 στεφάνια, τα οποία συμβολίζουν τα βραχάκια που βρίσκονται μέσα στο ποτάμι. Η προβληματική που τίθεται στα παιδιά είναι: «με ποιο τρόπο θα μπορέσετε να περάσετε από τη μια όχθη του ποταμού στην άλλη χωρίς να πέσετε μέσα στο νερό.» Η μόνη «βοήθεια» είναι τα τρία στεφάνια. Κατά την οργάνωση του παιχνιδιού φροντίζουμε ώστε οι όχθες να βρίσκονται σε τέτοια απόσταση ώστε να μην φτάνουν τα 3 στεφάνια – βραχάκια.

Οι ομάδες απομακρύνονται η μια από την άλλη ώστε να «συνεδριάσουν», να συζητήσουν τις ιδέες τους και να βρουν την λύση στο πρόβλημα. Η διάρκεια του συμβουλίου ορίζεται από μια κλειψίδα. Όταν τελειώσει το συμβούλιο τα παιδιά επιστρέφουν στις θέσεις τους και αρχίζουν με τη σειρά να παρουσιάζουν τις λύσεις που σκέφτηκαν. Όταν βρεθεί η λύση τότε παίζουμε το παιχνίδι για να διασκεδάσουμε. Στο τέλος της δραστηριότητας αξιολογούμε το παιχνίδι στις

αντίστοιχες φατσούλες και συζητάμε για τυχόν δυσκολίες που συναντήσαμε, αλλαγές που θα κάναμε κ.α.

